

Data ethiek in de praktijk

Iris Muis
Utrecht Data School
Universiteit Utrecht
iris@dataschool.nl

UTRECHT DATA SCHOOL

Utrecht University

The background features several overlapping, semi-transparent white cards. Each card contains a large question mark in a different color: green, light blue, and red. The word "Ethiek" is centered in a large, black, sans-serif font.

Ethiek

De wet

Gedragscodes

Publiek debat

Normen en
waarden

Ethiek

Data-praktijken

Politiek

Moraal

Samenleving

The background features several overlapping, semi-transparent white cards. Each card contains a large question mark in a different color: green, light blue, and red. The word "Waarden" is centered in a large, black, sans-serif font.

Waarden

Eerlijkheid

Transparantie

Autonomie

Professionele
integriteit

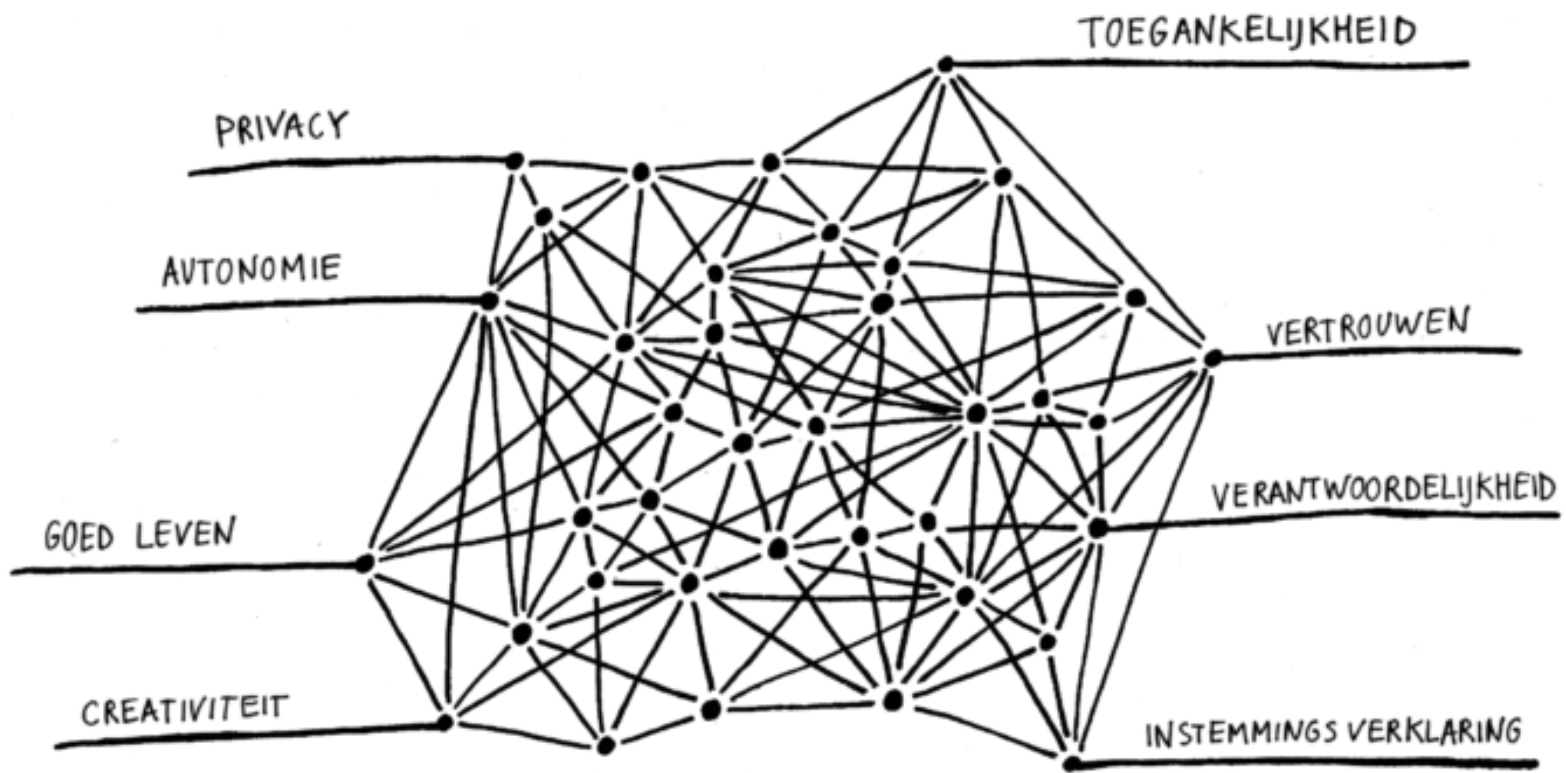
Waarden

De menselijke maat

Efficientie

Durf

Betrouwbaarheid

Opdracht: Waarden

Stap 1

Bedenk twee waarden die binnen jouw organisatie belangrijk zijn.

Stap 2

Bedenk een waarde die jij persoonlijk belangrijk vindt.

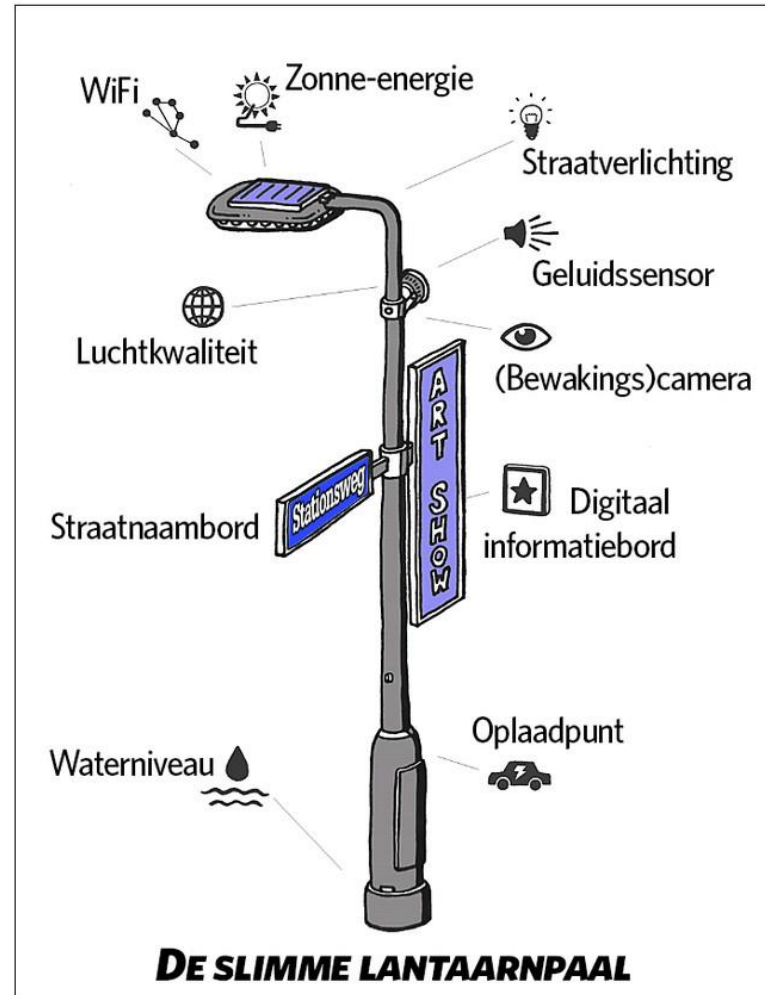
Stap 3

Bewaar deze waarden goed! Je hebt deze aan het einde van de workshop nodig.

Voorbeeldcasussen

De slimme lantaarnpaal

De slimme lantaarnpaal

De slimme lantaarnpaal

- Wie bepaalt welke data wordt verzameld?
- Wie is eigenaar van de data? / Wie krijgt toegang tot de data?
- Welke waarden representeren deze lantaarnpalen?
- Welke interventies worden gedaan o.b.v. de data?
- Hoe coordineer je zo'n groot multi-stakeholder project?
- Hergebruik van data voor ondernemers/organisaties

CAS: Criminaliteits Anticipatie Systeem

Hoe werkt CAS?

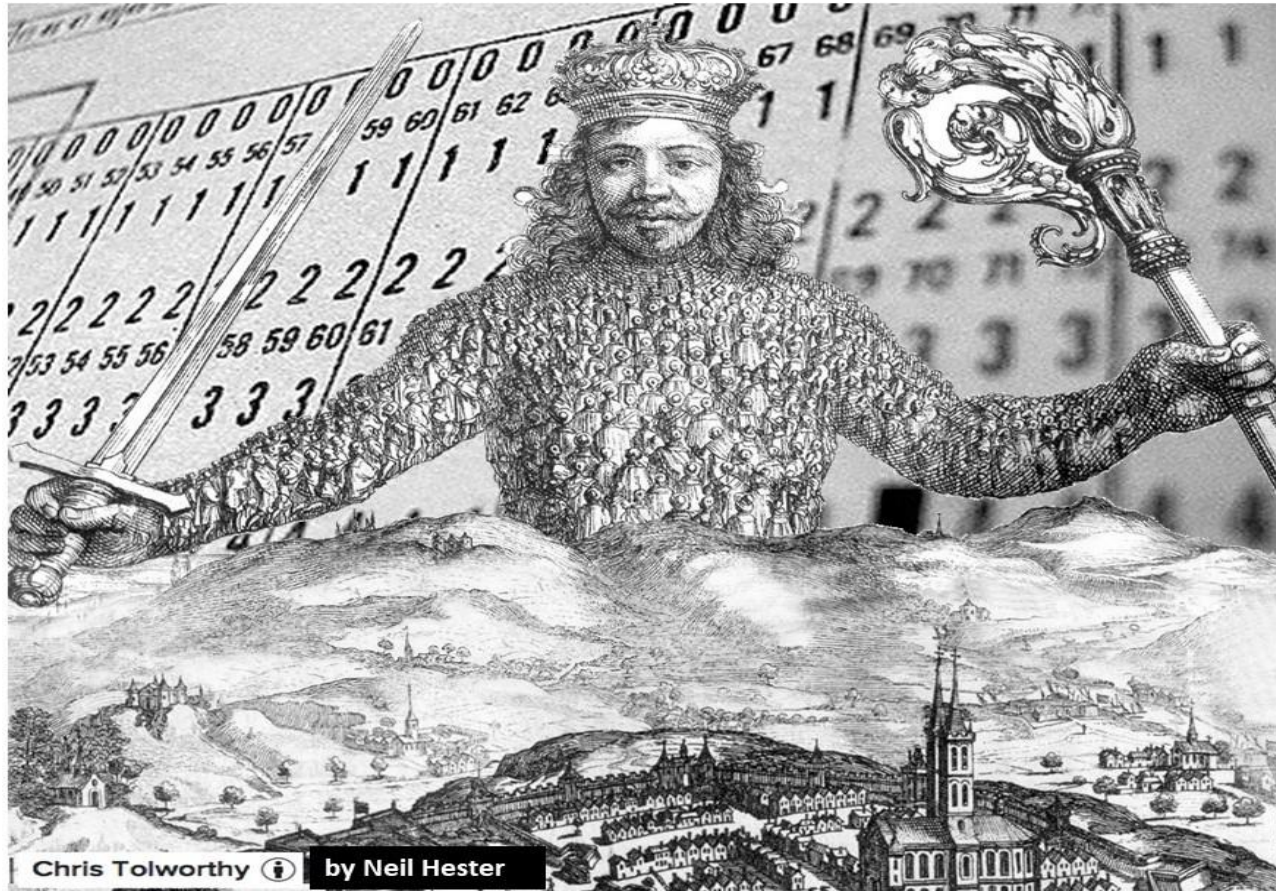
- CAS voorspelt het risico op crimineel gedrag in een bepaald gebied.
- De uitkomst van CAS is gevisualiseerd op een kaart met gekleurde vakjes: rood, oranje en geel. De planner krijgt deze kaart te zien.
- Patrouillewagens worden vaker ingepland in de rode gebieden.

Data	Bron
Criminaliteitshistorie	Politie
Soort en typen bedrijven	KvK
Afstand tot bekende verdachten	Politie
Demografische en socio-economische gegevens bevolking	CBS
Afstand tot snelwegoprit	Google maps of Ministerie I&M

“Neutraliteit”

- “A model is an embedded opinion” - Cathy O'Neil
- “Data or numbers do not speak for themselves” - Danah Boyd, Kate Crawford
- “Algorithms need accountability” - Julia Angwin

With great power comes great responsibility

D *ata*

E *thics*

D *ecision*

A *id*

Wat is *DEDA*? De Ethische Data-Assistent

- Maakt data-ethiek concreet en toepasbaar
- Toolkit for overleg en documentatie
- Verhoogt het data ethisch bewustzijn in de organisatie
- Maakt ethische knelpunten zichtbaar
- Ontwikkeld voor de praktijk

DEDA in actie

Casus: Voorspelmodel Studiesucces

1. Verzamelt u de goede data voor uw doel?
2. Is het nodig om de kwaliteit van de data te controleren?
3. Gaat u de data anonimiseren, pseudonimiseren, generaliseren of geen van het voorgaande?
4. Is er iemand binnen uw organisatie die kan uitleggen hoe het gebruikte algoritme werkt? Is dat noodzakelijk?
5. Wie heeft toegang tot de gecombineerde datasets en de uitkomsten van het model?
6. Wie is verantwoordelijk als er iets is gaaf?
7. Wat is de communicatiestrategie voor dit project? Hoe transparant bent u?
8. Is er een opt-out mogelijk voor studenten? Is bezwaar mogelijk?
9. Wie missen of zijn niet zichtbaar in uw data?
10. Gebruikt u de uitkomsten van het model als leidend of aanvullend?

Opdracht: Stap 3 van DEDA

Stap 1

Pak de waarden erbij die je eerder hebt opgeschreven en plak deze (waar mogelijk) bij beslissingen die jullie hebben genomen.

Stap 2

Bespreek de volgende vraag binnen jouw groep: Voldoet dit data project aan de waarden die jullie eerder hebben vastgesteld? Reflecteert het de waarden van onze organisatie?

Stap 3

Presenteer jullie reflecties over de mogelijke ethische knelpunten en waarden van jullie project.

Takeaways

1. 'Because we can' botst vaak met expliciete waarden van de organisatie.
2. Data ethiek is (niet alleen een) data science issue maar een beleidsissue, topmanagement en politiek moeten hier beslissingen in nemen.
3. Gebrek aan operationele capaciteit: meer kennis en bewustzijn over data en ethiek is nodig.

Downloads van DEDA
materialen en meer
informatie op dataschool.nl

Vragen? Mail naar
info@dataschool.nl

D *a t a*

E *t h i c s*

D *e c i s i o n*

A *i d*

UTRECHT DATA SCHOOL

Utrecht University

BIAS

Beraadslagingsinstrument
voor algoritmische systemen

“Hoe kunnen Nederlandse gemeenten rekenschap afleggen over algoritmische systemen tijdens ontwikkeling, implementatie, en inzet? Wat voor handvatten kunnen we samen ontwikkelen voor gestructureerde reflectie en documentatie?”

Meer informatie? Meehelpen?

 dataschool.nl/samenwerken/bias/

 bias@dataschool.nl

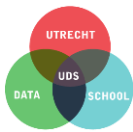
Of benader de onderzoeker:

Maranke Wieringa
Universiteit Utrecht
m.a.wieringa@uu.nl
[@MarankeWieringa](https://twitter.com/MarankeWieringa)

Utrecht University

DATAFIED
SOCIETY

In samenwerking met o.a.:

